

bøier sig dybt for, naar Taksen er om vort aandelige Forsvar mod Rigets Tjender, ligeoverfor den Mæsse lidenskabelige Vagne, som vælter ind over os fra Sunden, og hvis Vidnesbyrd jeg derfor haaber man vil godkjende ligeoverfor et indvortes Mellembværende, og det er Historikeren Allen. Han siger i det danske Sprogs Historie i Hertugdømmet Slesvig eller Sønderjylland, 1ste Deel, Side 239: Man har nu for Tiden i de lærde Skoler i Danmark nogen Betænkelse ved at gaae Sandten for Modersmaalet i den tidlige Barnealder, idet man har gjort det tydske Tungemaal til det, hvormed Sprogunderviisningen begynder og Grundvolden lægges for den sproglige Dannelse. Efterkommerne ville have ondt ved at troe det. Men jeg skal være til Tjeneste med et Exempel fra en anden Side, som maaskee kunde have nogen Vægt for dem, der have mindre Tro til, hvad danske Mænd sige, fordi de mulig kunde være „eenfaldig danske“. Det er nemlig en tydske Forfatter, Ludvig von Rønne, der har skrevet om den preussiske Skolevæsen. Han har givet os Underretning om, at Preusserne meget godt forstaae, at det er betænkeligt for den preussiske Ungdom at gjøre et andet endnu levende Folks Tankform til Grundtypus for den tydske Ungdoms Dannelse. Jeg skal tillade mig at anføre en eneste Linie i Grundsproget, for at det rigtig kan have den fornødne overbevisende Kraft hos Bedkommende, der ikke lade sig bevæge af lempeligere Midler. Da de schlesiske Stænder den 30te December 1831 anholdt om at faae Underviisningen i de levende Sprog udvidet, og især det franske Sprog gjort til Grundprog for Underviisningen i disse Skoler, afflog den preussiske Regjering dette Andragende, idet den som Modgrund ansførte: „Es bleibt immer bedencklich, der Deutschen Jugend die Gedankenform irgend eines andern noch lebenden Volks zum Grundtypus ihrer Bildung zu geben“. Deraf haaber jeg man vil see, at Tydskerne fuldtvel indsee, at det er farligt at gjøre et fremmed endnu levende Folks Sprog til Grundprog for et andet Folks sproglige Dannelse. Smid- lertid vil der mulig mod mig blive indvendt, at Tydskens Herredømme i Skolerne dog ikke er saa farligt eller overveiende, som jeg paaftaaer, men

saa skal jeg tillade mig at meddele lidt Skolestatistik til Brug ved Bedømmelsen af Forholdet mellem Underviisningen i Tydske og i Modersmaalet. Jeg gjør dette saa meget hellere, som jeg veed af Erfaring, at Statistik har en ganske anderledes Bevægkraft paa det høitærede Thing end Tyrfik. Jeg har gjenneingaaet de lærde Skolers Underviisningsplaner eller Time-tabeller og valgt et vilkaarligt Aar, som er det sidste, jeg har kunnet faae nøiagtige Oplysninger om, nemlig Aaret 1856—57, et Aar, der forresten ligger saa midt i Tidrummet, der er forløbet, siden Skoleplanen udkom. Det fremgaaer deraf, at den danske Skole er Metropolitan-skolen, da den leverer ugentlig, underligt nok, flere Timer Underviisning i Danmark end i Tydske, nemlig 27 Timer Danmark og 22 Timer Tydske; dernæst kommer Herlufsholm og Horsens med kun 1 Time mere Danmark end Tydske; saa kommer Frederiksborg, Koeskilde, Randers, Nykjøbing og Aalborg, hvor man lærer lige mange Timer Danmark og Tydske, nemlig i Frederiksborg og Koeskilde 22 Timer, i Randers og Nykjøbing 24 Timer og i Aalborg 30 Timer. Ribe og Viborg have 1 Time mere Tydske end Danmark; Aarhus har 3 Timer, Odense 4 Timer, Sorø 5 Timer og endelig Rønne 6 Timer mere Tydske ugentlig end Danmark. Heraf fremkommer det Resultat, mine Herrer, at der i samtlige danske Skolers alle Classer tilsammen læres ugentlig 348 Timer Tydske, men ifkun 335 Timer Danmark. Jeg skal vel vogte mig for at komme ind paa den Betragtning, som kan knytte sig hertil, da jeg derved mulig vilde — om jeg saa maa sige — blive for tyrfik, og da jeg veed, hvor stor Straf der er forbundet dermed her i Thinget, vil jeg for ei at skade Sagen derved afholde mig fra enhver Betragtning, hvortil der ellers kunde være rig Anledning. Men, vil jeg da spørge, hvem skulle vi sammenligne os med i Henseende til sproglig Stilling, ligeoverfor det øvrige Europa? eller kunne vi maaskee slet ikke sammenlignes med andre Mennesker? De Lande, vi nærmest maatte sammenligne os med, og med hvilke vi have en stor Lighed i Modsætning til det øvrige Europa, kunne kun være Broderrigerne Sverrig og Norge. Men i Sverrig staaer det ganske anderledes til med Sprogunderviis-